

A WORKBOOK OF

E N G L I S H P H O N O L O G Y

Čubrović, B. *A Workbook of English Phonology*, Beograd, Philologia, 2003, 80

Neretko se dešava da se u nastavi stranih jezika u potpunosti zanemaruju elementi koji prema tradicionalnoj metodologiji predstavljaju sekundarne, čak marginalne stavke za uspešan tok učenja. Mali broj priručnika koji su izdati u našoj zemlji, a koji su vezani za segmentalne i suprasegmentalne jedinice jezika prilično jasno svedoči o tome. Zato se svaka publikacija posvećena praktičnim aspektima ove problematike, pa makar bila i usko vezana za određenu ciljnu grupu, u stručnim krugovima doživljava kao prijatno osveženje. Fonetska vežbanka Biljane Čubrović *A Workbook of English Phonology*¹ predstavlja jedan od takvih naslova.

Sama knjiga je namenjena studentima prve godine studija engleskog jezika i književnosti i kao takva se nužno oslanja na dve knjige sa sličnom namenom². Prva od njih se koristi na kursu kao glavni udžbenik i predstavlja neku vrstu "materinske" knjige, kako za *Phonetic Workbook* Ane Stefanovski, tako i za knjigu Biljane Čubrović. Valja napomenuti da su određena preklapanja koja se javljaju između publikacija *Workbook* i *Phonetic Workbook* nužno uslovljena nastavnim programom za ispit Engleski jezik I (Fonetika engleskog jezika) na Odseku za engleski jezik i književnost filoloških fakulteta u Beogradu i Kragujevcu za koji su prvenstveno i namenjene.

Knjiga je podeljena u tri dela gde svaki predstavlja zasebnu tematsku celinu. Posle sažetog uvodnog dela, prvi tematski deo nosi naziv *Vowels & Consonants of English*, zatim sledi deo *Rhythm & Intonation*, da bi se rekapitulacija predenog gradiva mogla obaviti kroz vežbanja u delu *Tests*.

U uvodu su predstavljeni osnovni simboli koji se koriste u fonetskoj transkripciji engleskog jezika. Bazirani su na načinu zapisivanja engleskih fonema koje je za potrebe engleskog modifikovao britanski fonetičar Gimson (A.C. Gimson) na osnovama Medunarodnog fonetskog alfabeta. Deo vežbanja obrađuje i metodu minimalnih parova kao opšteprihvaćeni princip za utvrđivanje fonemskog inventara određenog jezika.

Sledeći deo *Vowels & Consonants of English* počinje kratkim objašnjenjem o kategorizaciji i klasifikaciji engleskih vokala. S obzirom na to da autorka već nekoliko godina radi kao predavač fonetike i fonologije engleskog jezika i da je imala priliku da se upozna sa najčešćim problemima pri savladavanju ovog tipa gradiva

vidljivi su i napori da se oni izlože. Tipične greške koje bi usled interferencije između maternjeg i engleskog jezika mogle da dovedu do pogrešnih analiza i koje se na vežbanja transkripcije često javljaju, vidljivo su i jasno istaknute, uz objašnjenje kako valja postupati u pojedinačnim slučajevima. Opis svakog vokala je zastupljen kroz primere i vežbanja tako da izlaganje ostavlja utisak dobro organizovane i strukturirane celine.

Zatim dolazi segment koji je posvećen isključivo izgovoru i transkripciji rečenica i leksema. U ovom delu su možda i najuočljivije koncepcijske podudarnosti između priručnika *Workbook* i *Phonetic Workbook*. Novinu u odnosu na vežbanku Ane Stefanovski predstavljaju podvučene reči u pesmi *Chaos* (*Workbook*: 24–29), reči koje na slikovit i domišljat način prikazuju 'haotični' odnos između grafija i njihovog izgovora u engleskom jeziku što može ilustrirati isečak:

Gertrude, German, wind and wind,
Beau, kind, kindred, queue, mankind ,
Tortoise, turquoise, chamois-leather,
Reading, Reading, heathen, heather.
This phonetic labyrinth
Gives moss, gross, brook, brooch, ninth, plinth.
(*Workbook*: 24–25, redovi 39–44)

Jasno je da je svrha podvlačenja da se bolje istaknu problematični i zanimljivi primeri u vežbanju i da se pri tom opomene čitalac da detaljnije obrati pažnju na reči koje mu se naizgled čine poznatim i predvidljivim za izgovor.

Potom sledi segment koji se odnosi na fonemski opis konsonanata, uzimajući u obzir i opis najzastupljenijih alofona u standardnom izgovoru juga Britanije³. Mnoštvo primera i česte varijacije pri određivanju samih zadataka dodatno doprinose da se gradivo temeljnije obradi i da se izbegne moguće zasićenje koje može nastati zbog potrebe da se upamti veliki broj istorodnih podataka.

Zadaci koji slede neposredno posle dela vezanog za konsonante u potpunosti prate *Textbook* i obrađuju osnovne fonemske promene koje se u SBS-u javljaju, svaka od njih ilustrovana mnogim primerima i vežbanjima. Deo posvećen segmentima engleskog jezika se završava vežbanjem koje podrazumeva čitanje četiri teksta štampana u fonemskoj transkripciji i standardnoj ortografskoj verziji. Tekstove prati i omanji isečak namenjen za samostalno fonemsko transkribovanje.

Druga tematska celina, *Rhythm & Intonation*, kao i prethodna, započinje kratkim uvodnim objašnjenjima o osnovnim problemima i tipografskim konvencijama vezanim za ritmičku organizaciju i intonacijske obrasce engleskog jezika. Prate ih vežbanja intonacije podeljena na osam tonskih grupa. Ovi delovi su u celosti vezani za *Textbook* i donekle za *Phonetic Workbook*. Intonacijska vežbanja su većinom preuzeta iz kursa intonacije O'Konora i Arnolda⁴ koji se već godinama koristi kao oprobani metod za govorne vežbe izgovora na Filološkom fakultetu u Beogradu. Njima su pridodati primeri koje je osmislila autorka i koji slede odmah iza preuzetih rečenica. Date rečenice su transkribovani intonacijski obrasci audio snimaka koji predstavljaju sastavni deo kursa. Na kraju ove celine su zadaci vezani za korektivni naglasak i intonaciju.

Na kraju priručnika se nalaze testovi za proveru naučenog. Prva dva predstavljaju testove napredovanja čitaoca u toku samog kursa i očigledno je da im je namena da budu neka vrsta procene faktičkog stanja znanja studenta tokom različitih faza učenja. Testovi su pažljivo osmišljeni i pokrivaju sve bitne segmente nastavnog plana. Pored toga, određena vežbanja podstiču studente da iz samog primera posredno izvuku korisne zaključke, utvrđujući time i znanje koje ne mora nužno biti vezano za taj konkretan zadatak, kao u primeru:

8. A Serbian speaker who omits aspiration in his/her English runs the risk of being misunderstood by an English herarer since:
- unaspirated strong plosives may be heard as weak.
 - unaspirated waek plosives may be heard as strong.
 - unaspirated strong plosives may be heard as aspirated.
 - unaspirated weak plosives may be heard as aspirated.

(*Workbook: 73*)

Tu su još i tri testa koji su primeri autentičnih ispitnih radova za pomenuti kurs na Filološkom fakultetu i predstavljaju poslednju proveru znanja pred završni ispit.

Može se reći da *Workbook* predstavlja zanimljivu i uredno koncipiranu vežbanku. Vidljiv je pomak u odnosu na prethodnike, pre svega u većem broju raznovrsnih primera i u pridodatim testovima. Autorka zaslužuje pohvale za dobro uraden posao, uz nadu da će malobrojne štamparske greške koje rad ove vrste, ipak, ne trpi, u drugom izdanju biti otklonjene. Valja napomenuti da ovaj prikaz ne bi bio potpun kada se još jedanput ne bi ponovilo da namena ovakvih knjiga i opseg čitalačkog auditorijuma kome su knjige namenjene umnogome ograničavaju domete ovakve publikacije, što, međutim, nije omelo autorku da osmisli i napiše veoma koristan i primenjiv priručnik.

...

- U daljem tekstu: *Workbook*.
- Boris Hlebec (2001). *A Textbook of English Phonology, 3rd ed.*, Beograd, Trebnik (u daljem tekstu: *Textbook*), Ana Stefanovski (1996). *Phonetic Workbook*, Belgrade, University of Belgrade, Faculty of Philology (u daljem tekstu: *Phonetic Workbook*).
- Southern British Standard (skraćeno SBS) predstavlja ekvivalent tradicionalnom nazivu Received Pronunciation (RP).
- J.D. O'Connor & G.F. Arnold (1973). *Intonation of Colloquial English*, London, Longman.